

به نام خدا

راهکارهای مقابله با خشکسالی در باغات میوه

تداوم شرایط حاد خشکسالی در طی سنوات گذشته باعث بروز خسارت قابل توجهی در باغات شده و چنانچه اقدامات ویژه ای برای مقابله با این پدیده بعمل نیاید بیم آن می رود که بخش قابل ملاحظه ای از باغات در معرض خشکسالی از چرخه تولید خارج شده و امکان جایگزینی و احیاء آن شاید مقدور نباشد. در این راستا آموزش و راهنمایی باغداران بعنوان پیشگامان اصلی مبارزه با خشکسالی بعنوان مهمترین و شاید اصلی ترین روش باشد. بهمین منظور لازم است راهکارهای مقابله با خشکسالی در قالب بنر، پیامهای کوتاه تلویزیونی، پیامک و سایر روشها به باغداران اطلاع رسانی شود در این خصوص راهکارهای مقابله با خشکسالی به ۳ دسته تقسیم می گردد که جهت اطلاع باغداران گرامی به شرح زیر اعلام می گردد.

الف - افزایش بهره وری آب

- ۱- در صورت امکان آبیاری در ساعات اولیه صبح و یا هنگام غروب آفتاب و شب انجام گردد
- ۲- در مناطق مسطح با ایجاد دوتشتک در سایه انداز درخت و هدایت آب در مسیر تارهای کشنده ریشه ضمن جلوگیری از مصرف بی رویه، آب را به نقطه جذب ریشه منتقل نمایند تا کارآیی آن بالاتر رود
- ۳- در زمینهای مسطح آبیاری باغات بصورت نواری در دو طرف درختان انجام گردد و در شرایط حاد خشکسالی می توان در هر دور آبیاری یکطرف درختان را آبیاری نمود در این مورد کوتاه کردن طول نوارهای آبیاری در کاهش مصرف آب کمک شایانی مینماید.
- ۴- در اراضی شیبدار لازم است با ایجاد چاله های هلالی شکل به شعاع حداقل سایه انداز درخت و در امتداد خطوط عمود بر جهت شیب اصلی دامنه ضمن ذخیره نزولات زمستانی حداکثر بهره برداری از آب آبیاری در طول فصل بعمل آید.

۵- در صورت مناسب بودن کیفیت آب آبیاری جهت اجرای آبیاریهای مکانیزه و متناسب با کیفیت آب از آبیاری کم فشار یا تحت فشار استفاده گردد در این زمینه لازم است در صورتیکه امکان اجرا وجود دارد بلادرنگ نسبت به اجرا آبیاری کم فشار و یا تحت فشار اقدام گردد.

۶- در انتقال آب از منبع تامین آب تا محل ورودی باغ از لوله های پلی اتیلن یا لوله های پلاستیکی و یا پوشش پلاستیکی در کف جویها استفاده شود و در مسیر داخل باغ از مالچهای پوششی نظیر ، کودهای آلی و خاک اره یا پلاستیک به منظور کاهش تبخیر استفاده شود.

۷- احداث استخرهای ذخیره آب در باغاتی که فاقد استخر ذخیره آب می باشند (استفاده از ورق های ژئو ممبران و یا پوشش پلاستیکی جهت غیر قابل نفوذ کردن استخرهای خاکی) به منظور ذخیره سازی آب در شرایطی که حجم آب چاهها کاهش می یابند.

۸- استفاده از تانک و یا مخازن ذخیره آب با پوششهای پلاستیکی در باغات جهت ذخیره سازی آب

۹- استفاده از آبیاری هوشمند در باغات بزرگ و مجهز به سیستم آبیاری تحت فشار با نصب تانسئومتر در اعماق مختلف خاک

ب : عملیات بهزراعی

۱۰- به جهت رقابت علفهای هرز در مصرف آب با درختان میوه بایستی نسبت به دفع و مبارزه با علفهای هرز در سطح زمین آبیاری شده اقدام شود.

۱۱- در صورت وجود سله در سطح آبیاری شده و جهت جلوگیری از تبخیر آب سله شکنی انجام گیرد.

۱۲- از مواد نگهدارنده آب نظیر کودهای آلی در قسمت فعال ریشه ها جهت افزایش میزان نگهداری آب استفاده شود. مصرف کود آلی کاملاً پوسیده به میزان حداقل ۲۰ تن در هکتار باعث بهبود شرایط فیزیکی خاک و افزایش قابلیت نفوذ پذیری، نگهداری و حفظ رطوبت آب در خاک و نیز کاهش تبخیر می گردد

۱۳ - درختان ضعیف نسبت به تنش خشکی حساس تر بوده و سریعتر از بین میروند لذا تغذیه درخت در شرایط خشکسالی بسیار مهم می باشد لذا با نظر کارشناسان انجام تغذیه متعال لازم است .

۱۳ - وجود پتاسیم کافی در خاک باعث افزایش مقاومت به خشکی گیاه میگردد لذا لازم است با ارزیابی میزان پتاسیم خاک ، با نظر کارشناسان مربوطه نسبت به مصرف کودهای پتاسه خصوصاً همزمان با عملیات خاکورزی اقدام نمود .

۱۴ - ترکیبات آلی مایع (ترکیبات هیومیکی) بصورت کود آبیاری به میزان حداقل ۱۰ تا ۲۰ لیتر در یک دوره رشد و حداکثر ۴۰-۵۰ لیتر در هکتار در دو مرحله در طی دوره رشد باعث کاهش تنش به گیاه می شود

۱۵ - با توجه به ضعف ناشی از آثار خشکسالی و نیاز به تقویت آبی درختان استفاده از روشهای محلولپاشی برگی نسبت به مصرف خاکی کودها توصیه می شود و از انجام محلولپاشی کودهای مورد نیاز و خصوصاً کودهای تقویتی مایع و مورد تأیید غفلت نشود.

۱۶ - مصرف کودهای ازته بایستی مدیریت گردد زیرا مصرف بالای ازت موجب تحریک رشد گردیده و نیاز آبی درختان را بالا می برد .

۱۷ - انجام عملیات هرس سبز (حذف پاجوشها ، نرکها و کوتاه کردن شاخه های طویل و شاخه های اضافی) به منظور کاهش سطح تبخیر می تواند در کاهش خسارت خشکسالی موثر باشد. توصیه اکید می شود کلیه شاخه های اضافی ، آلوده و بیمار و خشک ناشی از هرس در باغات جمع آوری ، از باغ خارج و در محل مناسبی سوزانده شود.

۱۸ - با انجام هرس مناسب و حذف شاخه های خشک ، مریض و آفت زده و تنک کردن تاج و کنترل ارتفاع درخت با کاستن از چوب اضافی جهت ایجاد تعادل بین ریشه و سافه ، رقابت اندامهای هوایی برای مواد غذایی را کاهش داده و در مجموع سبب تقویت شاخه های باقیمانده می شود. شاخه ها با بریدن کامل از محل اتصال به شاخه اصلی بایستی حذف شود و از سرزنی خصوصاً بر روی شاخه های یکساله که موجب تحریک و رشد جوانه های خفته می گردد باید

خودداری گردد. در این خصوص ضدعفونی محل های بریده شده و پوشاندن آن با حسب پیوند مؤکداً توصیه می گردد.

۱۹ - با ایجاد یک پوشش پلاستیک در سطح سایه انداز درخت و دقیقاً بر روی سطح تشتک آبیاری بصورتی که سطح پلاستیک دارای تعدادی سوراخ جهت تهویه و نفوذ آب به درون زمین و عدم تبخیر آب از سطح تشتک میتواند در هدر رفت آب کمک نماید.

۲۰ - انجام عملیات مالچ پاشی مانند استفاده از کاه و کلش ، خاک اره سنگ و غیره در سایه انداز درختان به منظور حفظ رطوبت و جلوگیری از رشد علفهای هرز موجب کاهش تبخیر از سطح خاک می گردد

ج : سایر موارد

۲۱ - در شرایط خشکسالی حفظ درخت مهمتر از محصول آن می باشد لذا بسته به میزان شدت خشکسالی نسبت به تنک کردن گل و میوه و یا حذف میوه اقدام شود .

۲۲ - مبارزه با موش در مناطقی که فعالیت موشها منجر به هدر روی آب می شود در این زمینه لازم است با مراجعه به مراکز خدمات کشاورزی را هنمائیهای لازم را اخذ نمایند .

۲۳ - به منظور کنترل به موقع آفات و امراض و جلوگیری از بروز خسارت آفات و بیماریها لازم است در شرایط خشکسالی مبارزه با آفات و امراض خصوصاً پوستخوارها و چوبخوارها و کنه ها با حساسیت ویژه ای انجام شود .

۲۴ - در باغات بزرگ با توجه به میزان آب در دسترس مقداری از سطح باغ (درختان مسن ، کم بازده ، آفت زده و بیمار) را حذف و آب در دسترس به درختان بارده جوان تخصیص داده شود .

۲۵ - استفاده از آبیاری سیار در شرایط بسیار حاد خشکسالی در باغات

۲۶ - استفاده از کائولین (خاک چینی) بصورت پاشش بر روی سطح برگ درختان که باعث ایجاد یک لایه سفید رنگ بر روی برگ شده و موجب کاهش تبخیر از سطح برگ و افزایش زمان دور آبیاری می گردد

۲۷ - اجتناب از هر گونه توسعه باغات و یا کاشت درخت زیرا حفظ و نگهداری باغات موجود مهمتر می باشد در صورت وجود آب و یا تغییر کاربری زراعت به باغ از درختان مقاوم به

خشکی مانند پسته ، انار ، زیتون ، گل محمدی ، زرشک ، بادام ، انگور، زعفران و .. بسته به اقلیم استفاده گردد

۲۸- استفاده از پایه های مقاوم به خشکی در احداث باغات جدید

۲۹- استفاده از پساب و یا تصفیه آبهای غیر متعارف و بازیافت آب در آبیاری درختان غیر مثمر و فضای سبز

۳۰- جمع آوری و ذخیره سازی آب باران و استفاده در مواقع بحرانی

۳۱- در صورت کشت گیاهان داروئی استفاده از کشت گیاهان داروئی پائیزه به منظور بهره مندی هر چه بیشتر از بارندگیهای زمستانه

۳۲- تغییر الگوی کشت به احداث و توسعه گلخانه ها و کشت در محیطهای کنترل شده

۳۳- استفاده از تجربیات محلی و منطقه ای و همچنین اطلاعات هواشناسی

۳۴- اخذ مشاوره و راهنمایی با مراجعه به مدیریتهای جهاد کشاورزی در سطح شهرستانها و مراکز خدمات جهاد کشاورزی در سطح دهستانها و شرکت در دوره های آموزشی و همکاری با مراکز تحقیقاتی جهت استفاده از یافته های نوین تحقیقاتی

مدیریت باغبانی سازمان

جهاد کشاورزی استان اصفهان